

Framtidens skolor i Gråbo

Information

Förslag till beslut

KS föreslås besluta att godkänna informationen

Sammanfattning

Projektet Framtidens skolor i Gråbo innebär inte bara en unik satsning på att utveckla skolorna i Gråbo till form och innehåll utan även en satsning på utveckling av kommundelen Gråbo. En ny skola kommer att byggas vid Ljungsvik, den första nybyggda grundskolan i Lerums kommun sedan 1992. De två övriga skolorna (Lekstorpsskolan och Röselidsskolan) kommer att byggas om och till. Från planerad skolstart i augusti 2012 kommer det att finnas tre likvärdiga F-9-skolor i Gråbo på promenadavstånd.

Det som kommer att prägla Framtidens skolor i Gråbo är i sammanfattning:

- Ett starkt fokus läggs på den hållbara skolan både vad gäller yttre och inre miljö och vad gäller verksamheten. Projektet "De gröna skolorna i Gråbo" kommer att delta i Rework Lerum som är en del av den globala satsningen Rework the World.
- Framtidens skolor i Gråbo kommer att utveckla framtidens pedagogik utifrån några centrala mål för skolornas lärmiljö:
  - vara tre F-9-skolor
  - ge trygghet och kontinuitet
  - bedriva pedagogik i flexibla, effektiva och vackra lokaler
  - erbjuda spets på kunskaperna genom profilering och lokalsamverkan
- Hösten 2009 påbörjas ett treårigt skolutvecklingsprojekt för att säkra upp den kvalité som målen för lärmiljön statuerar när Gråbos nya gröna skolor startar sina verksamheter i augusti 2012

Datum
2009-11-18Dnr
KS09.125

Bakgrund

1. *KF:s beslut i juni 2008*

Kommunfullmäktige beslöt 17 juni 2008 (§ 81) att skapa tre nya grundskolor i Gråbo kommun del genom att dels låta uppföra en helt ny skola som ersättning för den hösten 2007 delvis nedbrunna Hjällsnässkolan, dels att bygga om och bygga ut de övriga två skolorna i Gråbo. De tre skolenheterna i Gråbo skulle utformas som sammanhållen grundskola från förskoleklass till år 9 (F-9-skola). I beslutet stod vidare att minst en skola i Gråbo planeras att upplåtas till en friskola. KF avsatte 207 mkr för projekt Skolutveckling i Gråbo i 2009 års investeringsram för lokalinvesteringar.

Beslutet, som innebär en i grunden förändrad skolstruktur i Gråbo, har sin historik i att förvaltningsledningsgruppen och KS redan före branden i Hjällsnässkolan diskuterat åtgärder för att göra Gråbo mer attraktivt. Man ville bryta den olyckliga spiral man sett i Gråbo med oro i samhället på kvällstid och med många insatser och ingripanden från polis, fältsekreterare, socialassistenter och pedagogisk personal. Anette Johannesson, chef Sektor IFO, fick 2007 ett uppdrag av kommunledningen att samordna insatser och projekt för att skapa en bättre miljö i Gråbo. Att inte bygga upp den delvis nedbrända Hjällsnässkolan utan att i stället skapa förutsättningar för tre nya skolor med ett nytt pedagogiskt koncept var en viktig signal för att höja statusen allmänt i Gråbo samhälle. Valfungerande och trygga skolor med en tydlig pedagogisk profil vet man är en av de viktigaste faktorerna för ett områdes attraktionskraft.

Som grund för Kommunfullmäktiges beslut i juni 2008 låg - utöver beslut i KS - den redovisning av medborgardialoger som Visions- och utvecklingsnämnden för skola och utbildning gjorde på KF:s uppdrag i april 2008. VUN - Skola och utbildning genomförde under våren 2008 dialogmöten med medborgare och brukare i kommundelen Gråbo. Temat för dialogsamtalen var hur man ville utforma morgondagens skola i Gråbo. VUN:s sammanfattning av det som medborgare och brukare lyft fram var att trygghet, kontinuitet och flexibilitet skall präglade morgondagens skola i Gråbo. VUN förordade skolor F- 9-skolor - från sexåringar till femtonåringar - och lade särskild vikt vid att skapa den lilla trygga skolan inom den större enheten.

2. *Projektorganisationen Utveckling Gråbo*

Hösten 2008 skapades en projektorganisation med det övergripande namnet Utveckling Gråbo. Syftet var att skapa en helhet för hela kommundelen Gråbo där både uppförande av nya skolor i Gråbo och utveckling av Gråbo centrum och samhälle fanns som delprojekt. Projektorganisationen utgick från den övergripande projektmodell som tagits fram i kommunen under 2008. Projekt Utveckling Gråbo har två grenar: Gråbo centrum och Skolor i Gråbo. Efter beslut i KS 2009-02-25 (§ 40) utgör kommunstyrelsens arbetsutskott styrgrupp för

Datum
2009-11-18

Dnr
KS09.125

projektet. Projektbeställare för Utveckling Gråbo är kommundirektör Håkan Pettersson och projektägare sektorschef Anette Johannesson.

Delprojektet Skolor i Gråbo har en projektledningsgrupp med projektägaren som ordförande och som består av tjänstemän från Sektor lärande och Sektor samhällsbyggnad, samt projektledare Sten Janson. Projektgruppen består av tjänstemän från Sektor lärande och Sektor samhällsbyggnad samt arkitektkonsult Anna Törnquist.

(se bilaga 1: Projektorganisation Gråbo)

3. Projektgruppernas arbetssätt

3.1 Styrgruppen

Styrgruppen för Utveckling Gråbo, som är utsedd av KS, har under året hittills haft sju protokollförda möten, ca ett möte/månad. Styrgruppen har fortlöpande fått information från projektledningsgruppen, diskuterat och tagit ställning till de förslag på skolutveckling som presenterats såsom mål för lärmiljön, den hållbara skolan och profilskolkonceptet. (Se vidare pkt 4 nedan) Vidare har styrgruppen diskuterat investeringsramarna och tagit beslut i plan- och bygglovsfrågor.

3.2 Projektledningsgruppen

Projektledningsgruppen har under året haft 13 protokollförda möten. I projektledningsgruppen sitter sektorscheferna från Sektor lärande, fastighetschefen, sektionsansvarig vid fastighetsenheten SB, planarkitekt SB, lantmätare från mark- och projektenheten SB, projektledare Skolor i Gråbo, sekreterare samt projektägaren och chef Sektor IFO, ordförande.

Projektledningsgruppen har tagit emot rapporter från projektgruppen och förberett styrgruppsmötena. Gruppen har beslutat i frågor som rör den pedagogiska organisationen på skolorna kring arbetslag och arbetsenheter efter de inriktningar som styrgruppen ställt sig bakom vad gäller mål för lärmiljön, profilskola etc.

3.3 Projektgruppen med referensgrupper

Projektgruppen har haft 13 protokollförda möten under året. I projektgruppen ingår, utöver projektledaren Gråbo skolor, planerings- och projektledare från Sektor lärande och samhällsbyggnad, arkitektkonsult samt i inledningskedet extern konsult från Preera.

Projektgruppen har arbetat med konkreta frågor som rör ekonomi, mål för lärmiljö, den hållbara skolan, kunskapssyn och lärarroll, profilskola, den pedagogiska organisationen i arbetslag och arbetsenheter i ett F-9-perspektiv, faktorer för en flexibel och trygg skola, integrerad särskolepedagogik, mm. Projektgruppen har vid ett flertal tillfällen under våren haft dialog med tre referensgrupper: en rektorsgrupp som träffats åtta gånger; en större grupp med företrädare för personal vid de tre Gråboskolorna (40-gruppen) som träffats i

Datum
2009-11-18

Dnr
KS09.125

seminarier 4,5 dagar samt en grupp med representanter för eleverna (tre fokusgrupper: en med elever från år 2, en från år 5 och en från år 8).

4. Mål för lärmiljön och profilskolor i Gråbo skolor

Kommunstyrelsen beslutade i februari 2009:

att inriktningen på arbetet med framtidens skola i Gråbo sker i enlighet med föreslagna Mål för lärmiljön i Gråbos nya skolor

att Gråbos tre nya F-9-skolor utformas som profilskolor (karaktärskolor) där alla elever i Gråbo bereds möjlighet att ta del av samtliga profiler (karaktärer) under sina skolår, samt

att intentionen i motionen om byggsäkra skolbyggnader ska beaktas i arbetet med framtidens skolor i Gråbo samt, att man i samband med skolutvecklingen i Gråbo även beaktar Östad skola. (KS § 41 2009-02-25)

4.1 Målen för lärmiljön

De mål för lärmiljön för Gråbos nya skolor som KS beslutade om i februari var:

Hållbarhet

Gråbos nya skolor skall utbilda klimatengagerade medborgare och i undervisningen vidga hållbarhetsbegreppet till att omfatta inte bara fysisk hållbarhet utan även social och kulturell hållbarhet.

Gråbos nya skolhus skall präglas av hållbarhetstänkande i alla aspekter, från samhällsbyggnad och lärmiljö till val av byggnadsmaterial och tekniska system.

Skolan i samhället

Gråbos nya skolor skall ses som en samhällsgemensam resurs, en arena för socialt samspel som erbjuder plats för möten och kommunikation i såväl små som stora sammanhang.

Gråbos nya skolor skall ges tydlig fördjupning i såväl verksamhet som lokaler, för att gemensamt och i tät samverkan erbjuda barn och unga i Gråbo en så rik lärmiljö som möjligt.

Trygghet

Lärmiljön i Gråbos nya skolor skall i elevfokuserade arbetslag, med väl definierad fysisk hemvist, skapa en trygg social situation där vuxna alltid är närvarande i elevernas miljöer. Varje elev skall uppleva sig vara sedd av och trygg med flera vuxna.

Arkitektur

Gråbos nya skolor skall utgöra arkitektoniskt värdefulla inslag i samhället, som tydligt signalerar vikten av kunskap och de växandes värde. Byggnader och utemiljö ska formas med utgångspunkt i den pedagogiska verksamheten utan att göra avkall på generella arkitektoniska kvalitéer, och erbjuda såväl elever som vuxna arbetstagare en god arbetsmiljö.

Datum
2009-11-18

Dnr
KS09.125

Långsiktighet

Lärmiljön i Gråbos nya skolor skall präglas av långsiktighet i synen på kunskap, lärande, individuell utveckling och socialt samspel.

Lärmiljön skall stödja ett pedagogiskt arbete i enlighet med gällande kommunala styrdokument, skollag och läroplan, med fokus på stabila, pedagogiska utvecklingsriktningar som med bas i aktuell pedagogisk forskning kan förväntas leva vidare i kommande centrala styrdokument.

Individen och arbetslaget

Lärmiljön i Gråbos nya skolor skall utformas med fokus på individen och arbetslaget, och ge förutsättningar för varje elev att, i tryggt socialt samspel med andra, lära och utvecklas enligt sina förutsättningar och behov.

Arbetssätt

Lärmiljön i Gråbos nya skolor skall ge stöd för olika organisatoriska lösningar, arbetssätt och metoder i grundläggande syfte att stimulera varje elev att, i enlighet med sina individuella förutsättningar, utveckla metoder för att tillägna sig och använda ny kunskap. En viktig metod för detta är entreprenöriellt lärande som skolorna i Gråbo redan idag introducerar och som har som mål att stimulera eleverna till att utveckla värdefulla kompetenser inför dagens och morgondagens arbetsmarknad.

Lärmiljön skall stimulera och ge utrymme för praktiska, skapande, sinnliga, fysiska och experimentella aktiviteter parallellt och i samspel med intellektuella aktiviteter.

Åldersgruppsanpassning

Lärmiljön i Gråbos nya skolor skall utformas och utrustas på ett för åldersgruppen adekvat sätt, med sikte på att elever med ökande ålder och förmåga ska ges utrymme att ta större ansvar samt vidga såväl sociala sammanhang som fysisk rörelsefrihet.

4.2 Profilskolor

KS beslutade vidare i februari att de tre F-9-skolorna i Gråbo skulle utformas som profilskolor, dvs. att varje skola ges någon typ av profilering eller karaktär. De nya skolorna kommer att vara placerade i relativ närhet till varandra så att gemensamt lokalutnyttjande blir möjligt. Detta ger förutsättningar för att i stor utsträckning kunna samordna såväl lokal- som personalresurser i syfte att skapa en så rik lärmiljö och ett så effektivt lokalutnyttjande som möjligt.

För att kunna erbjuda eleverna en lärmiljö som stimulerar till såväl ämnesdjup som ämnesövergripande arbete får Gråbos nya skolor speciallokaler med betydligt bättre resurser än vad en genomsnittligt F-9-skola normalt utrustas med. Detta kan ske genom profileringen, dvs specialutrustade lokaler som bemannas av personal

Datum
2009-11-18

Dnr
KS09.125

med specialkompetens. I dessa profillokaler med olika karaktärer på de tre skolorna kan också kommuninnevånare i Gråbo erbjudas möjligheter till studier eller cirkelverksamhet på dag- eller kvällstid.

De profiler som de tre skolorna kommer att ta ansvar för och som utrustas med speciallokaler är:

- Den nya skolan i Ljungsvik: Naturvetenskap och Bild och form. Skolan utrustas med modernt NO-lab och teknikverkstad samt ateljéer för olika typer av skapande aktiviteter.
- Röselidsskolan: Idrott, språk och mat. Hjällsnäshallen och den ordinarie gymnastiksalen blir profillokaler för idrott och skolan utrustas med profillokaler för hemkunskap, kök och språk.
- Lekstorpsskolan: Samhälle, musik och drama. Skolan utrustas ljudstudios och övningsrum för musik och drama, samt ett lite större skolbibliotek med studieplatser i en angränsande ”redaktion”.

4.3 Lokalsamverkan mellan profilskolorna

De av läroplanens mål som förutsätter laborativt och praktiskt arbete skall kunna uppnås på den egna skolenheten oavsett profil. Som stöd för praktiskt inriktade aktiviteter finns därför i varje arbetslagsenhet en sk närateljé som komplement till den egna skolans profillokaler. Men för att till fullo utnyttja de samlade lokal- och personalresurserna i Gråbos nya skolor, skall de profillokaler, som varje skola utrustas med, kunna användas av de övriga skolorna i gradvis ökande omfattning under grundskoletiden. I de lägre åldrarna kan det ske i form av studiebesök eller att enstaka lektioner förläggs till de specialutrustade lokalerna, för de lite äldre kan det handla om schemalagd ämnesundervisning och temadagar. I år 8-9 lämnar hela arbetslaget för en period sin hemskola för att vistas i de övriga skolornas profillokaler och där få pedagogiskt stöd av lärare med specialkompetens. På så sätt spetsas utbildningarna i dessa väl utrustade speciallokaler som varje skola förvaltar. Detta förutsätter pedagogisk samsyn och gemensam planering i hela Gråbo, och i synnerhet för år 8-9.

Profileringen och lokalsamverkan med cirkulering i år 8-9 underlättar också för eleven att göra ett väl genomtänkt val inför gymnasiet. Till ett bättre underbyggt gymnasieval - som i sin tur minskar senare avhopp från gymnasiet - bidrar också intentionen att cirkuleringen mellan profilskolorna skall kompletteras med att eleven, som en del i sin utbildning, gör praktiska perioder på arbetsplatser.

De mål för lärmiljön inkl profilering etc. som KS har fastställt gäller oavsett om verksamheten bedrivs i kommunens egenregi eller av fristående skola.

Datum
2009-11-18

Dnr
KS09.125

5. *Rework the World - Projekt Rework Lerum*

5.1 Bakgrund

Det kanske viktigaste och mest långsiktiga målet för lärmiljön i Gråbo skolor är den hållbara skolan. Ett annat viktigt mål är entreprenöriellt lärande som arbetssätt och pedagogisk modell i skolorna.

För att få stöd för arbetet med den hållbara skolan har Lerums kommun varit i kontakt med Tällberg Foundation som tillsammans med LSU (Sveriges ungdomsorganisationer) driver projektet Rework the World Sverige. Rework the World är ett internationellt initiativ som syftar till att mobilisera unga människor kring konkreta initiativ som skapar jobb och främjar hållbarhet. Rework har tre ledord: ungdom, entreprenörskap, hållbarhet (Youth, Entrepreneurship, Sustainability). Avsikten med Rework the World Sverige är att stödja pågående förändringsarbete och ingjuta hopp om en hållbar framtid. Projektet kulminerar i ett globalt forum i juni 2010 (the 5th Global Youth Employment Summit) i Leksand. Mötet kommer att samla ca 2000 deltagare, ungdomar, entreprenörer och globala ledare inom politik, civilsamhälle och affärliv från flera världsdelar. Mötet skall manifesteras en framtid där sysselsättning och hållbarhet går hand i hand.

Ett begränsat antal svenska kommuner har bjudits in till Rework-konferensen i Leksand nästa sommar. Lerums kommun är en av dessa och Kommunstyrelsens arbetsutskott ställde sig 28 oktober bakom att delta i Rework the World Sverige och i konferensen. Kommunstyrelsen tar beslut 2 december. Ca 10 personer från Lerum - representanter från ungdomsgrupper, näringsliv, politik och kommunal förvaltning - kommer att redovisa sina projekt i Leksand. En arbetsgrupp med tjänstemän i Lerum har bildats som förbereder de projekt som redan finns eller planeras i kommunen och som kan komma att presenteras på konferensen. I arbetsgruppen sitter f.n. Björn Ek från Näringslivsenheten, Anna Stenlöf från Sektor samhällsbyggnad, Christian Mattson som processledare för Lerums klimatstrategi, Christine Gadd från Arbetsmarknadsenheten IFO, Göran Careborg, gymnasiechef samt Jakob Rydén och Sten Janson från kommunledningsstaben.

5.2 Rework Gråbo

Ett av flera planerade Rework-projekt i Lerum som arbetsgruppen diskuterat och som kan presenteras på Rework-konferensen nästa sommar är Framtidens skolor i Gråbo. Tanken är att ungdomar från Lerums gymnasium får ett särskilt ansvar att vara faddrar och mentorer för elever på grundskolan i Gråbo och under tre år framöver bidra med att utveckla kunskaper och insikter bland elevgrupper på grundskolan om vad som skall utmärka framtidens hållbara skola i Gråbo. När de tre nya skolorna påbörjar sin verksamhet med det nya F-9-konceptet i augusti 2012 skall det både bland elever och personal i Gråbo nya skolor finnas en tydlig medvetenhet om vad som utmärker den hållbara skolan i Gråbo och vad som krävs för framtiden så att hållbarhetsaspekten förblir levande och dynamisk också för kommande årskullar i Gråbo skolor.

Datum
2009-11-18

Dnr
KS09.125

6. Pedagogiskt utvecklingsarbete kommande tre läsår

Under tre läsår fram till 2012 (2009/2010; 2010/2011; 2011/2012) skall ett pedagogiskt utvecklingsarbete genomföras för att förbereda de tre skolorna för sin nya verksamhet. Den projektgrupp som finns för Framtiden skolor i Gråbo kommer att kompletteras med en arbetsgrupp, skolutvecklingsgruppen, som får uppdraget att driva skolutvecklingsfrågorna inför de nya skolornas start 2012. Till sitt stöd har projektgruppen och skolutvecklingsgruppen som tidigare olika referensgrupper: rektorerna i Gråbo, personalrepresentanter, elevrepresentanter samt enhetsråden på skolorna där vårdnadshavare ingår.

Skolutvecklingsgruppen kommer att bestå av de båda verksamhetscheferna på sektor lärande, projektledaren samt fyra rektorer.

Några mål för skolutvecklingsgruppens arbete är:

att lägga upp ett pedagogiskt utvecklingsarbete under tre läsår (t.ex. ta fram program för gemensamma studiedagar)

att ta ansvar för fortsatta dialoger med olika referensgrupper (elever, vårdnadshavare, personal)

att ta ansvar för utveckling inom entreprenöriellt lärande

att jobba i ett helhetsperspektiv med barn och elever från 1 till 16 år

att förbereda medverkan och deltagande i Rework Lerum 2010 med hållbarhet, ungdom och entreprenörskap som tema och där framtidens skolor i Gråbo är en viktig utgångspunkt.

Bilagor

1. Projektorganisation Utveckling Gråbo
2. Skisser på de tre skolorna - pdf-fil

Kommunledningsstaben

Anette Johannesson
sektorschef

Sten Janson
processledare